

A MAGYAR SZABADSÁGHARC LENGYEL EMLÉKEI ISASZEGEN

A Lengyel légió 1849. április 6-án a magyar hadsereggel vállvetve hősiessé harcolt az osztrákok elleni győzedelmes isaszegi csatában. Másnap reggel, amikor Gödöllőn a magyar honvédekkel együtt a Wysocki hadosztály is elvonult Kossuth Lajos előtt, Kossuth levette kalapját, s azt leeresztett kezében tartva, fedetlen fővel várta be a légió elhaladását.

A Lengyel légió története része Isaszeg helytörténetének. A légió kultuszának megteremtése Szathmáry Zoltán és Domszky Pál nevéhez fűződik.

Isaszegen 1972. szeptember 24-e és október 1-je között rendezték meg a Magyar-Lengyel Történelmi Napokat. Idézet Tadeusz Hanuszek akkori lengyel nagykövet Bodrogi András tanácselnök és a Múzeumbarátok Köre részére írt leveléből:

„Tisztelettel közlöm, hogy a Tanácsháza épületére és a református templom falára kerülő emléktáblák Lengyelországban készülnek, és 1972. szeptember első felében Isaszegre kerülnek.

Kelt, Budapest 1972. július hó 28-án.

Aláírás: Tadeusz Hanuszek, a Lengyel Népköztársaság rendkívüli és meghatalmazott nagykövete”

A Tanácsháza épületén és a református templom falán elhelyezett emléktáblák tehát Lengyelországban készültek és a lengyel kormány ajándékaként, a lengyel Minisztertanács Hivatalának akkori elnöke, Janusz Wiczorek miniszter segítségével és Domszky Pál közreműködésével érkeztek Isaszegre. Az első emléktáblát 1972. szeptember 24-én délelőtt avatták fel a Községháza falán. A táblán idézet olvasható Petőfi Sándor Az erdélyi hadsereg című verséből:

*Két nemzet van egyesülve bennünk,
S mily két nemzet! A lengyel s magyar!
Van e sors, amely hatalmasabb, mint
E két nemzet, ha egy célt akar?*

Petőfi Sándor 1849.

A tábla felirata:

„Az 1849 április 6-i győzelmes isaszegi csatában a magyar honvédekkel vállvetve harcoló WYSOCKI JÓZSEF vezette hős lengyel légió emlékére

1972. szeptember 24. Isaszeg lakossága.”

A másik a református templom, „A magyar szabadságtörekvések emléktemploma” homlokzatán található:

„A magyar nép szabadságharcában 1849. április 6-án WYSOCKI JÓZSEF vezérletével a Lengyel légió a túlerővel támadó ellenséggel szemben, ezen a helyen védelmezte a magyar tüzérség álláshelyét a küzdelem győzelmes befejezéséig. A csatában életüket vesztett lengyel hősök emlékére állította

1972. szeptember 24-én Isaszeg lakossága.”

A fénykép a református templom falára helyezett emléktábla avatásánál, 1972. szeptember 24-én készült, s

azon balról jobbra dr. Dürr Sándor az isaszegi Múzeumbarátok Köre akkori elnöke, az ünnepi beszédet mondó Kerekes Zoltán hadtörténész alezredes, Tadeusz Hanuszek lengyel nagykövet, Jerzy Zieliński követtanácsos későbbi nagykövet, Csicsay Iván a Pest Megyei Tanács elnökhelyettese, dr. Süpek Zoltán a Gödöllői Járási Hivatal elnöke és Bodrogi András az Isaszeg Nagyközségi Tanács elnöke látható.

Az isaszegi erdőben a Katona-pallagon, a honvéd sírok közelében, a Lengyel kapitány sírjára Turai György helybeli kovácmester még 1900-ban korabeli kardokból keresztet és szalagot kovácsolt. A Magyar-Lengyel Történelmi Napok alkalmával dr. György Attila plébános és az isaszegi római katolikus gyülekezet segítségével új síremléket állítottak. Az obeliszk felirata:

*„Itt nyugszik az ismeretlen lengyel kapitány,
elhunyt a szabadságharcok küzdelmeiben.*

Isaszeg lakossága 1972.”

Isaszegi lengyel emlékként tartják számon a budapesti Nemzeti Múzeum kertjében az Isaszegi Múzeumbarátok Köre és a Magyarországi Bem József Lengyel Kulturális Egyesület kezdeményezésére felállított Wysocki szobrot. A kezdeményezést támogatta a Lengyel Nagykövetség, Stefan Jędrzychowski nagykövet, illetve Varsóban a már említett Janusz Wiczorek miniszter, valamint a Fővárosi Tanács akkori elnökhelyettese, Farkasinszky Lajos is. A mellszobor a Lengyel Minisztertanács ajándéka, a talapzat pedig Budapest Főváros adománya. A szobor Hanna Danilewicz varsói szobrászművész alkotása.

A lengyel tábornok emlékművét 1976. november 26-án déli 12 órakor avatták fel. A szobor felirata:

„JÓZSEF WYSOCKI (1809-1874) Lengyel szabadságharcos, honvéd tábornok emlékére, aki 1848-49-ben a szabadságharc lengyel légiójának parancsnoka volt”. A talapzat hátsó oldalán a csatahelyek felsorolása található, köztük Isaszeg is. Az emlékmű arra a helyre került, ahonnan 1848. november 26-án, eskütétel után a Lengyel légió “A mi szabadságunkért és a tiétekért!” jelszóval harcra indult.

A fotó 1976. november 26-án, a Wysocki emlékmű avatását követően készült a budapesti Nemzeti Múzeum kertjében, s rajta a felállítását kezdeményezők, név szerint Kohánszky István, a Bem József Lengyel Kulturális Egyesület Történelmi Emlékbizottságának vezetője, Pabiniak Henryk a Bem József Lengyel Kulturális Egyesület elnöke, Szathmáry Zoltán az Isaszegi Falumúzeum vezetője és dr. Dürr Sándor az isaszegi Múzeumbarátok Köre elnökségi tagja állnak a szobor mellett.

Az ünnepség előtt a Bem József Lengyel Kulturális Egyesület és a Polonisztikai Munkaközösség Kovács Endre

professzor, Kossuth-díjas történész elnökletével tudományos emlékülést tartott a Lengyel légió történetéről.

Az isaszegiek minden évben megkoszorúzzák a lengyel emlékhelyeket, és a református templomban is megemlékeznek a lengyel katonákról. Ezeken a rendezvényeken mindig jelen vannak a Lengyel Köztársaság Nagykövetsége, a Lengyel Kulturális Intézet, a Lengyel Kisebbségi Önkormányzat és a Bem József Lengyel Kulturális Egyesület képviselői is.

Az isaszegi lengyel emlékeket kutatta és ápolta a néhány éve tragikus közúti balesetben elhunyt Szikszai János református lelkipásztor, a Múzeumbarátok Köre elnökségi tagja, aki maga is lengyel származású volt. A templom lengyel emlékeinek ápolását most nagytiszteletű Bajusz Árpád lelkész úr látja el nagy gonddal és szeretettel.

Grzegorz Łubczyk, volt budapesti lengyel nagykövet „Wielogłos Węgierski” (Többszólámú Magyarország) című könyvében méltán írja 1994-ben Isaszegről:

"Hogy mennyire mélyen hatolnak be a múltba a magyar és a lengyel nép közös gyökerei, meggyőződtem Isaszegen, egy Budapeستől tízegynéhány kilométerre fekvő községben."

Amikor 1849. augusztusában a Lengyel légió elhagyta Magyarország földjét Wysocki tábornok Orsovában kiáltványt intézett a magyar nemzethez:

"A lengyel légió parancsnoka a magyar nemzethez! Veletek harcoltunk, magatok is tudjátok, nem zsoldosok gyanánt, nem személyes vagy önző érdekből, hanem egyedül azon reményben, hogy a ti szabadságtok kivívása, s abban a mi részvételünk alapját képezik a további harcnak, mely életünk szakadatlan célja: harc Lengyelország függetlenségéért, mely nélkül Magyarország függetlensége sem fenn nem tartható, sem célhoz nem vezet. Órizzétek meg nemes szívetekben annak emlékét, hogy eljöttünk veszélyben lévő hazátokba!"

Az isaszegi emberek ma is méltón őrzik és ápolják a Lengyel légió emlékét.

Dr. Dürr Sándor

az isaszegi Múzeumbarátok Köre elnökségének tagja